

KESTÄVÄN KASVUN HÄME 2022-2025 -MAAKUNTAOHJELMAN LUONNOS

KHALL 11.10.2021 § 288

337/00.04.01/2021

Maakuntaohjelma on alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain mukainen määräaikainen ohjelma-asiakirja. Se sisältää maakunnan mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet. Maakuntaohjelma laaditaan valtuustokausittain, ja Hämeen maakuntavaltuusto hyväksyy nyt laadittavan maakuntaohjelman vuoden 2021 viimeisessä kokouksessa, jolloin maakunnalla on 2022 alkaen voimassa oleva maakuntaohjelma.

Maakuntaohjelmien valmistelun yhteydessä maakuntien liitot päivittävät älykkään erikoistumisen strategiansa EU:n ohjelmakautta 2021–2027 varten. Päivitetty strategia liitetään osaksi maakuntaohjelman kokonaisuutta.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa. Maakuntaohjelma laaditaan siten, että varmistetaan sen vaikuttavuus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) ja tarvittavin osin aluehallintovirastojen strategiaan ohjausasiakirjoihin nähden.

Maakuntaohjelmassa tulee huomioida hallituksen keväällä 2020 antama päätös aluekehittämisen painopisteistä ja sen toteuttaminen maakunnassa. Aluekehittämisen painopisteitä kaudelle 2020–2023 ovat:

1. Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
2. Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
3. Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
4. Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
5. Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy

Koronapandemiolla on merkittäviä vaikutuksia aluetalouteen. Korjaavia toimenpiteitä on käynnistetty, mutta pidemmän aikavälin tavoitteet ja jälleenrakennustoimet tulee huomioida maakuntaohjelmassa.

Uuden maakuntaohjelman (Kestävän kasvun Häme 2022-2025) valmistelu aloitettiin maakuntahallituksen päätöksellä elokuussa 2020. Kyseessä on kantahämäläisten toimijoiden yhteinen strateginen ohjelma-asiakirja, jonka avulla ohjataan maakunnan kehittämistä ja hankerahoituksen kohdentamista.

Hämeen maakuntahallitus päätti 27.9. kokouksessaan asettaa Kestävän kasvun Häme 2022-2025 -maakuntaohjelmaluonnoksen nähtäville ja lähettää sen lausunnoille. Maakuntaohjelman luonnos on nähtävillä 28.9.-25.10.2021, jolloin maakunnan toimijat ja asukkaat voivat antaa palautetta ohjelmaluonnoksen sisällöstä.

Maakuntaohjelmaluonnoksessa on kattavasti arvioitu maakunnan nykyinen tila suhteessa muihin maakuntiin. Ohjelmaluonnoksessa on tarkasteltu maakunnan elinkeinorakennetta toimialoja ja kilpailukykyä arvioimalla, ja todettu maakunnan monipuolinen elinkeinorakenne maakunnan vahvuudeksi. Ohjelmaluonnoksessa on myös tunnistettu olemassa olevat kansainväliset, valtion tasoiset ja maakunnan omat strategiat työtä ohjaaviksi tekijöiksi.

Ohjelmaluonnoksessa on esitetty neljä vaihtoehtoista tulevaisuutta perustuen maakunnan digitalisoitumisen etenemiseen ja maakunnan toimeliaisuuden tasoon. Nämä ovat Digitaalinen järjestelmämaakunta (vahva digitalisaatio – heikko toimeliaisuus), Dataohjattu Nordics-maakunta (vahva digitalisaatio – vahva toimeliaisuus), Seesteisen elämän Nature-maakunta (heikko digitalisaatio – heikko toimeliaisuus) ja Analoginen koheesiomaakunta (heikko digitalisaatio – vahva toimeliaisuus).

Ohjelmaluonnos linjaa, että Kanta-Hämeen maakuntaa kehitetään yhdessä tehtäviin harkittuihin valintoihin perustuen (älykkään erikoistumisen strategiaan AES). Yhdessä tehdyt valinnat pohjaavat maakunnan vahvuuksiin, ja niiden avulla kohdennetaan voimavaroja ja saadaan aikaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus aluetaloudessa. Panostuksia ohjataan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, osaamiseen sekä näitä tukevaan infrastruktuuriin. Perustana kehittämiselle on elinkeinolähtöisyys, mutta myös ilmastotavoitteet ja vähähiilisyys nousevat keskiöön. Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan rakentamista. Samanaikaisesti digitalisaatio etenee kaikilla valituilla vahvuusalueilla. Yhteistyötä tehdään yli maakuntarajojen sekä Suomessa, Euroopassa, että globaaleilla markkinoilla.

Kärkinä ohjelmaluonnoksessa ovat Kestävän kasvun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, Kestävän kasvun osaaminen, työllisyys ja osallisuus sekä Kestävän kasvun infra.

Kestävän kasvun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osalta painotetaan kiertotaloutta, joka käsittää luonnonvarojen käytön, kulutuksen ja materiaali kierron. Luonnonvarojen käyttöön liittyy myös kestävän ruokajärjestelmän luominen siirryttäessä kohti vihreää taloutta. Samanaikaisesti omaksutaan älykkäät palvelut ja tuotantoprosessit entistä vahvemmin osana elinkeinotoimintaa. Muotoilun ja digitaalisuuden yhdistäminen kestävään kehitykseen synnyttää uusia, ekologisia tuotteita ja palveluita luoden uusia mahdollisuuksia liiketoiminnalle.

Kestävän kasvun osaamisen, työllisyyden ja osallisuuden osalta painotetaan tulevaisuuden työelämän muutosta kohti joustavaa, mahdollistavaa, kokeilevaa, monimuotoista ja monipaikkaista

työkulttuuria. Yrityksiä ja organisaatiota kannustetaan matalan kynnyksen työmahdollisuuksien synnyttämisessä. Tulevaisuudessa osaamista tulee jatkuvasti myös kehittää, joten tätä mahdollistetaan mm. oppilaitosten ja elinkeinoelämän yhteistyötä vahvistamalla. Globaalissa kilpailussa pärjätäkseen maakunta tarvitsee myös kansainvälisiä osaajia.

Kestävän kasvun infran osalta tärkeänä painopisteenä on maakunnassa asuvien arjen sujuminen ja liikkumisen helppous mm. usealla eri liikennevälineellä tehtäviä matkaketjuja kehittämällä. Hiilineutraalisuuden saavuttaminen on yksi keskeisiä asioita liikennejärjestelmää kehitettäessä mm. parantamalla kevyen liikenteen infraa ja palveluja. Datayhteyksiä tarvitaan paitsi monipaikkaiseen työskentelyyn, myös liikenteen digitalisaation kehittyessä. Asumisen osalta monipaikkainen asuminen ja etätyö ovat mahdollisuus maakunnalle, jossa on paljon mahdollisuuksia korkeatasoisen, ekologisesti laadukkaan ja energiaratkaisuiltaan innovatiivisen asumisen kehittämiseksi. Kaupunki- ja kuntakeskusten elinvoimaisuutta tuetaan parantamalla viihtyisyyttä ja tarjoamalla monipuolista keskusta-asumista. Kunnat vastaavat ihmisten asumisen tarpeisiin ja unelmiin valppaalla maapolitiikalla ja joustavalla mutta laadukkaalla maankäytön suunnittelulla.

Maakuntaohjelmaa toteutetaan merkittävilä osin erilaisilla hankkeilla, joissa hyödynnetään kansallisia ja kansainvälisiä rahoitusvälineitä parhaalla mahdollisella tavalla. Maakunnan yhteistyöryhmällä on kokoava rooli Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan varojen kohdentamisessa.

Maakuntaohjelmaluonnoksen vaikutuksia on arvioitu ympäristövaikutusten osalta, keskeistä arvioinnissa on ohjelman linjausten ja esille nostettujen kehittämistoimenpiteiden vaikutukset suhteessa kehittämisen periaatteisiin, määrällisiin tavoitteisiin ja ohjelman ympäristötavoitteisiin. Vaikutusten arviointi on toteutettu maakuntaohjelman laatimisprosessin yhteydessä asiantuntija-arviona. Ympäristöselostus ja vaikutusten arviointi on tehty yhteistyössä Hämeen ELY-keskuksen kanssa. Arviointi täydentyy maakuntaohjelman viimeistelyn yhteydessä.

Liite: Kestävän kasvun Häme 2022-2025 –maakuntaohjelman luonnos

Lapsivaikutusten arviointi (Kvalt 60 §, 23.9.2019)
Päätöksen lapsivaikutukset: Ei

Valmistelija: Kunnanjohtaja Kalle Larsson, puh. 0400 695 679
Kaavoittaja Miika Tuki, puh. 050 464 3274

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää todeta kunnan lausuntona:

Kanta-Hämeen maakuntaohjelman luonnoksessa on arvioitu monipuolisesti niin maakunnan nykytila kuin tulevat kehitystarpeet ja –haasteet. Toteutuessaan ohjelmassa esitetyt linjaukset edistävät myös

kunnan elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta niin asumisen, yrittämisen kuin virkistymisen osalta. Haasteena Tammelan kaltaiselle kunnalle tulevaisuudessa on paitsi kaupungistuminen myös luonnonvaroihin liittyvän elinkeinotoiminnan kuten metsätalouden ja ilmastotavoitteiden sovittaminen toisiinsa.

Käsittely kokouksessa: Kaavoittaja Miika Tuki esitteli asiaa kokouksessa klo 17:33 – 18:03 ja poistui ennen asian käsittelyä ja päätöksentekoa.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti päätösehdotus.